

2 HƯỚNG DẪN DẠY HỌC DẠNG BÀI GIÁO DỤC KĨ NĂNG SỐNG

Giáo dục kĩ năng sống là rèn luyện kĩ năng vận dụng những tri thức, kinh nghiệm và những cách thức hành động đúng đắn để thực hiện có hiệu quả hành động đó trong những điều kiện khác nhau của cuộc sống. Ở tiểu học, giáo dục kĩ năng sống bước đầu trang bị cho trẻ những kĩ năng cần thiết, phù hợp với lứa tuổi; hình thành những hành vi, thói quen lành mạnh, loại bỏ những hành vi, thói quen tiêu cực. Đó là kĩ năng tự phục vụ bản thân, kĩ năng làm việc nhóm, kĩ năng quản lí cảm xúc, kĩ năng giao tiếp, kĩ năng nhận thức, quản lí bản thân, kĩ năng tự bảo vệ bản thân.

Để dạy học dạng bài giáo dục kĩ năng sống đạt hiệu quả, GV cần:

- *Thứ nhất, chuẩn bị tốt các phương tiện, đồ dùng dạy học để HS thực hành.*

Ví dụ, khi dạy bài 9 *Cảm xúc của em* (SGK trang 41, 42, 43, 44), GV cần chuẩn bị:

+ SGK, SGV, Vở bài tập Đạo đức 2;

+ Tranh ảnh, truyện, hình dán mặt cười – mặt mếu, thẻ đúng – sai, âm nhạc... gắn với bài học;

+ Máy tính, máy chiếu, bài giảng powerpoint,... (nếu có).

- *Thứ hai, dùng tình huống, câu chuyện, việc làm,... cụ thể, sát thực để minh họa cho các bài kĩ năng.*

Ở hoạt động Khám phá của bài *Cảm xúc của em*:

2. Khám phá

Hoạt động 1 *Tìm hiểu các loại cảm xúc*

Mục tiêu: HS phân biệt được cảm xúc tích cực (thích, yêu, tự tin, vui sướng, phấn khởi,...) và các cảm xúc tiêu cực (buồn, lo lắng, tức giận, sợ hãi,...).

Cách tiến hành:

- GV chiếu/treo tranh lên bảng để HS quan sát, đồng thời hướng dẫn HS quan sát tranh trong SGK.
- GV yêu cầu HS quan sát các khuôn mặt cảm xúc trong SGK để trả lời câu hỏi:
 - + Các bạn trong tranh thể hiện cảm xúc gì?
 - + Theo em, cảm xúc nào là tích cực, cảm xúc nào là tiêu cực?
 - + Khi nào em có những cảm xúc đó?
 - + Hãy nêu thêm những cảm xúc khác mà em biết?
- GV khuyến khích HS chia sẻ ý kiến của mình.
- Các HS khác nhận xét, bổ sung câu trả lời của bạn.
- GV kết luận: Mỗi chúng ta đều có rất nhiều loại cảm xúc khác nhau, các cảm xúc đó được chia thành hai loại là cảm xúc tích cực và cảm xúc tiêu cực:
 - + Một số cảm xúc tích cực phổ biến: Yêu, vui sướng, hài lòng, thích thú, hạnh phúc, thanh thản,...
 - + Một số cảm xúc tiêu cực thường thấy: Sợ hãi, tức giận, buồn, cô đơn, bức bối, khó chịu,...

Hoạt động 2 *Tìm hiểu ý nghĩa của cảm xúc tích cực và tiêu cực*

Mục tiêu: HS biết được ý nghĩa của các cảm xúc tích cực và tiêu cực đối với suy nghĩ và hành động của mỗi người.

Cách tiến hành:

- GV yêu cầu HS thảo luận cặp đôi và dự đoán điều có thể xảy ra về các tình huống giả định trong SGK.
- HS đọc tình huống, thảo luận và trả lời.
- GV cùng HS phân tích, tổng hợp các ý kiến và kết luận: Cảm xúc tích cực và tiêu cực có vai trò rất quan trọng đối với suy nghĩ và hành động của mỗi người. Những cảm xúc tích cực có thể giúp ta suy nghĩ và hành động hiệu quả hơn. Trong khi đó, những cảm xúc tiêu cực sẽ làm chúng ta khó có được những suy nghĩ và hành động phù hợp. Do vậy, mỗi chúng ta cần học cách tăng cường cảm xúc tích cực. Bên cạnh đó, cần học cách thích nghi với những cảm xúc tiêu cực và kiềm chế những cảm xúc tiêu cực đó.

Hay ở hoạt động Luyện tập của bài *Cảm xúc của em*:

3. Luyện tập

Mục tiêu: Giúp học sinh củng cố kiến thức đã học và thực hành xử lý tình huống cụ thể.

Cách tiến hành:

Bài tập 1. Chơi trò chơi “Đoán cảm xúc”

- GV lấy tinh thần xung phong của HS lên bảng để thể hiện các trạng thái cảm xúc bằng các động tác, cử chỉ, điệu bộ, lời nói, cả lớp quan sát và đoán cảm xúc của bạn.
- GV mời một vài bạn lên thể hiện cảm xúc.
- GV khen những bạn đoán đúng và những bạn thể hiện được nhiều trạng thái cảm xúc.

Bài tập 2. Thể hiện cảm xúc của em

- GV yêu cầu HS làm việc cặp đôi: Đọc các tình huống trong SGK và cho bạn biết em sẽ có cảm xúc như thế nào trong các tình huống đó.
- GV khen ngợi các cặp đôi hoạt động tích cực.

Bài tập 3. Đóng vai thể hiện cảm xúc

- GV yêu cầu mỗi nhóm HS lựa chọn một tình huống trong SGK để đóng vai thể hiện cảm xúc phù hợp.
- HS các nhóm lựa chọn tình huống, thảo luận cách xử lý tình huống, phân công đóng vai các nhân vật trong tình huống.
- Từng nhóm lên đóng vai, các nhóm còn lại chú ý quan sát, cổ vũ, động viên.
- GV cùng HS nhận xét cách thể hiện cảm xúc của các nhóm.
- GV khen ngợi các nhóm có cách thể hiện cảm xúc phù hợp.

- *Thứ ba, dạy quy trình cụ thể để thực hiện một kỹ năng và cho HS tập theo quy trình đó.*
- *Thứ tư, tăng cường các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực:* Phương pháp thảo luận nhóm, đóng vai, trò chơi, giải quyết vấn đề,... Kỹ thuật khấn trải bàn, bản đồ tư duy, trình bày một phút,... hoặc có thể cho HS chia sẻ nhằm khai thác những trải nghiệm của HS.

Ngoài bốn yêu cầu chính cần lưu ý khi dạy bài kỹ năng sống, GV nên thiết lập mối quan hệ gần gũi, thân thiện giữa GV và HS, HS và HS trong lớp học. Đặc biệt, từ việc giáo dục kỹ năng, GV cần hướng tới giáo dục giá trị sống cho HS.

Lưu ý:

1/ Việc dạy kỹ năng sống chỉ thực sự có hiệu quả khi HS được rèn luyện thường xuyên và mang tính hệ thống. Vì vậy, ngoài những chủ đề giáo dục kỹ năng sống trong chương trình, GV cần tích hợp giáo dục kỹ năng sống trong các bài giáo dục đạo đức, trong các môn học khác đặc biệt là trong Hoạt động trải nghiệm.

2/ Tạo cơ hội cho HS luôn được thực hành và có cơ hội để thực hành thông qua các hoạt động.

3/ Cần chủ động, linh hoạt trong việc áp dụng, tổ chức các hoạt động đã được gợi ý trong SGV. GV có thể điều chỉnh câu chữ, ngôn từ, cách thiết kế các hoạt động sao cho phù hợp nhất với đặc điểm tâm – sinh lí của HS lớp mình dạy cũng như các điều kiện thực tế của lớp học.

4/ Cần phối hợp với các lực lượng giáo dục (gia đình, nhà trường và xã hội) trong giáo dục kĩ năng sống cho HS.